

Διακόνου Ιωάννη Χατζημιχαήλ

«Οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ»¹. Με αυτά τα λόγια ο Κύριος μας Ιησούς Χριστός εγκωμίασε τον Πρόδρομο Του και Βαπτιστή Ιωάννη. «Ποῖος ὕμνος» λοιπόν, «ἀρκέσει ἀφικέσθαι τοῦ ὕψους τῆς μεγαλοσύνης αὐτοῦ, ὃν ἀπάντων μείζονα Χριστὸς ἔδειξε;»² Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς σε ομιλία του για τον Άγιο Ιωάννη τον Βαπτιστή αναφέρει: «ἐπειδὴ τόσο μεγάλος ἀνακηρύχτηκε καὶ ὁμολογήθηκε δημόσια ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ Δεσπότη τῶν ὄλων Ἰησοῦ Χριστοῦ, κάθε γλῶσσα πιστοῦ χριστιανοῦ θα πρέπει να κινηθεῖ γιὰ νὰ τὸν ὑμνήσει μ' ὅλη της τῆ δύναμη»³. Ἐτσι και εμεῖς παίρνοντας θάρρος ἀπὸ την προτροπή αὐτή θα μιλήσουμε στη συνέχεια για αὐτὸν τον σπουδαῖο ἄνδρα.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος ἦταν γόνος ἐνὸς ευλογημένου ζεύγους, του Ζαχαρίου και της Ελισάβετ. Ὅπως χαρακτηριστικὰ αναφέρει ο Απόστολος και Ευαγγελιστὴς Λουκάς «ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφοτέροι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι»⁴. Δεν εἶχαν παιδί «καθὸτι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, καὶ ἀμφοτέροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν»⁵. Ο Θεός, ὁμως, που ἀκούει τον κάθε ἄνθρωπο και δεν παραβλέπει καμιά δέηση, ἀκουσε τις ἰσόβιες δεήσεις των δούλων Του και χάρισε τον Ιωάννη στο ἀτεκνο ζεύγος, σύμφωνα με την επαγγελία που ἔδωσε στον Ζαχαρία μέσω του ἀγγέλου Του ... («Γέννησιν Ζαχαρίας θυμιάματος ὥρα, μανθάνει τοῦ υἱοῦ δι' Ἀγγέλου»⁶)

Η σύλληψη του Προδρόμου και η γέννησή του δεν ἦταν ἀπλὰ γεγονότα, ἀλλὰ θαυμαστά σημεῖα που γίνονταν με τη πρόνοια της Θείας Οικονομίας και που φανέρωναν πως ο Ιωάννης δεν ἀποτελοῦσε ἕναν ἀπλὸ ἄνθρωπο, ἀλλὰ τον «ἐκ κοιλίας μητρὸς ἡγιασμένον, εἰς ὑπουργίαν Κυρίου»⁷. Ο Θεός εἶχε ἐπιλέξει τον Ιωάννη στο προαιώνιο σχέδιό Του για τη σωτηρία του κόσμου, «καὶ θελήσας

¹ Ματθ. ια' 11

² Πρβλ. Χαιρετισμοὶ εἰς τον «Τίμιον Πρόδρομον και Βαπτιστὴν Ιωάννην»

³ Πρβλ. «Εἰς τον πάνσεπτον του Χριστοῦ Πρόδρομον και Βαπτιστὴν Ιωάννην», Γρηγορίου Παλαμά, Ομιλία Μ', PG 150, 496

⁴ Λουκ. α', 6

⁵ Λουκ. α', 7

⁶ Χαιρετισμοὶ εἰς τον «Τίμιον Πρόδρομον και Βαπτιστὴν Ιωάννην»

⁷ Πρβλ. Δοξαστικὸ Ἀποστίχων Ἁγίου, Μηναῖο Αυγούστου.

πέμψαι τὸν Υἱόν, ἐκκαθάραι πάντα ἰὸν τοῦ ὄφους, προέπεμψε τὸν Πρόδρομον»⁸. Αυτὸς αποτελούσε τὸν Πρόδρομό Του καθὼς ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς διαβεβαίωσε τὰ πλήθη «Οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου»⁹. Ὁ ευαγγελιστὴς Ἰωάννης λέει γιὰ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο: «οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός»¹⁰.

Σε νεαρὰ ἡλικία ὠδηγήθηκε ἀπὸ ἄγγελο Κυρίου στὴν ἐρημο τοῦ Ἰορδάνου («ἐκ μαστῶν γὰρ εὐθύς μητρικῶν πρὸς αὐτὴν (ἐρημο) μετέβης κατοικεῖν Πρόδρομε»¹¹) καὶ ἐκεῖ ἐζήσῃ ὡς ἐπίγειος ἄγγελος μέσα στὴν προσευχὴ καὶ τὴ νηστεία «ζητῶν τὴν τοῦ πνεύματος, οὐ σώματος, ἐπίδοσιν»¹², ασκώντας τὸν εαυτὸ του στὴν εγκράτεια, στὴν παρθενία καὶ τὴν ἀσκησι. Ὄταν ἐφτάσῃ ὁ κατάλληλος καιρὸς, ἀρχισῃ τὴ δημόσια δράση του στὸν Ἰορδάνη ποταμὸ «καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται, καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνη ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν»¹³.

Κοντὰ του μαζεύτηκε πλήθος ἀνθρώπων. Τὸ κήρυγμά του ἦταν κήρυγμα μετανοίας καὶ προετοιμασίας τῶν ἀνθρώπων νὰ δεκτοῦν τὸν Μεσσία καὶ Λυτρωτὴ Χριστό. «Μετανοεῖτε», ἔλεγε, «ἤγγικε γὰρ ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν»¹⁴. Γι' αὐτὸν προφήτεψε ὁ Ησαΐας 800 χρόνια πρὶν τὴν ἐλευση τοῦ Χριστοῦ λέγοντας: «φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου. εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται πάντα τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν καὶ ἡ τραχεῖα εἰς ὁδοὺς λείας· καὶ ὀφθήσεται ἡ δόξα Κυρίου, καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, ὅτι Κύριος ἐλάλησε.»¹⁵

Μια μέρα εἶδε ὁ Ἰωάννης τὸν Χριστό νὰ ἐρχεται πρὸς τὸ μέρος του καὶ αὐτὸς ἀναγνωρίζοντάς Τον εἶπε στους παρεβρισκομένους: «ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ

⁸ Χαιρετισμοὶ εἰς τὸν «Τίμιον Πρόδρομον καὶ Βαπτιστὴν Ἰωάννην»

⁹ Λουκ. Ζ', 27

¹⁰ Ἰωάν. Α', 6-8

¹¹ Χαιρετισμοὶ εἰς τὸν «Τίμιον Πρόδρομον καὶ Βαπτιστὴν Ἰωάννην»

¹² Χαιρετισμοὶ εἰς τὸν «Τίμιον Πρόδρομον καὶ Βαπτιστὴν Ἰωάννην»

¹³ Μαρκ. Α', 5

¹⁴ Ματθ. Δ', 17

¹⁵ Ησαία Μ', 3-5

αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὃτι πρῶτός μου ἦν»¹⁶. Αξιώθηκε τότε να βαπτίσει τον Χριστό στον Ιορδάνη ποταμό, αν και αρχικά δίστασε λέγοντας: «ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με;»¹⁷, ὁμως, υπακούοντας στο θεῖο πρόσταγμα βάπτισε τον Κύριο βεβαιώνοντας τα πλήθη ὅτι «τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ’ αὐτόν. Κἀγὼ οὐκ ἤδριν αὐτόν, ἀλλ’ ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν: ἐφ’ ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ’ αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. Κἀγὼ ἐώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ»¹⁸. Από τότε ἔστειλε τους μαθητές του στον ἴδιο τον Χριστό, για τον οποίο τους προετοίμαζε καιρό λέγοντάς τους ὅτι «ἐκεῖνον μὲν δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι»¹⁹.

Ο Ἅγιος Ιωάννης, «τῆς μετανοίας ὁ κήρυξ»²⁰, δεν αδιαφόρισε για την ψυχὴ κανενός, ἀλλὰ προσπάθησε ἀκόμα και τον ἴδιο τον βασιλιά τότε Ηρώδη, να τον ελέγξει, ὥστε να τον φέρει σε μετάνοια για τα πολλὰ ανομήματά του. Συγκεκριμένα προσπαθοῦσε να τον αφυπνίσει, ὥστε να αντιληφθεῖ πως η παράνομη σχέση του με τη γυναίκα του ἀδερφοῦ του, Φιλίππου, την Ηρωδιάδα, ἐρχόταν σε ἀντίθεση με το Θεῖο Θέλημα. «Τῆς ἀνόμου πράξεως, τοὺς ἐλέγχους ἐκφυγεῖν ὁ Ἡρώδης βουλευθεῖς»²¹ συλλαμβάνει τον Ἅγιο Ιωάννη και τον φυλακίζει. Σε συμπόσιο που ἐγινε για τα γενέθλια του Ηρώδου, η Σαλώμη, κόρη της Ηρωδιάδας, ἀφού ἐντυπωσίασε με τους ἀσελγεῖς χοροὺς της τον Ηρώδη, αὐτός ο σαρκολάτρης της υποσχέθηκε με ὄρκο ἀντάλλαγμα. Αὐτὴ καθοδηγούμενη ἀπὸ τη μητέρα της ζήτησε «ἐπὶ πίνακι» την κεφαλὴ του Προδρόμου και Βαπτιστοῦ Ιωάννου. Ο Ηρώδης τότε δίνει ἐντολὴ και ἀποκεφαλίζεται ὁ Ἅγιος και η ἀγία του Κάρα «ὡς ὀψώνιον ἐφέρετο, ἐπὶ πίνακι τοῖς ἀνακειμένοις»²². Οι μαθητές του Προδρόμου παρέλαβαν το σεπτὸ του σώμα και το ἐνταφίασαν μεγάλη εὐλάβεια. Η ἡμέρα Αποτομῆς της Τιμίας Κάρας του Προδρόμου ἔχει ὀριστεῖ ἀπὸ την Ἁγία μας Ἐκκλησία στις 29 Αὐγούστου ἐκάστου ἔτους και ἀποτελεῖ ἡμέρα ἀπόλυτης νηστείας.

¹⁶ Ιωάν. Α', 29-30

¹⁷ Ματθ. Γ', 14

¹⁸ Ιωαν. Α', 32-35

¹⁹ Ιωάν. Γ', 30

²⁰ Μηναιό Αὐγούστου, Εἰς την Λιτὴν της 29^{ης} Αὐγούστου.

²¹ Μηναιό Αὐγούστου, Εἰς την Λιτὴν της 29^{ης} Αὐγούστου

²² Μηναιό Αὐγούστου, Κεκραγάριο 29^{ης} Αὐγούστου

Το κήρυγμα του Ιωάννη είναι πάντοτε διαχρονικό και καλεί τον κάθε άνθρωπο, κάθε ηλικίας σε μετάνοια. Καλεί τους πάντες να αφήσουν «τον παλαιό άνθρωπο», και να σταματήσουν κάθε κακή συνήθεια και αμαρτία που τους απομακρύνει από τον Θεό. Η μετάνοια είναι η οδός, για να βρεί κανείς τον Χριστό. Δεν υπάρχει όριο ούτε στιγμή της μετάνοιας. Η ζωή του Χριστιανού πρέπει να είναι μια συνεχής μετάνοια, αφού δεν υπάρχει στιγμή που να μην αμαρτάνουμε. «Μετανοίας τὸν στάχυν, τῆς ἐρήμου ὁ στάχυς, κελεύει τοὺς ἀκάρπους ἐκφύειν»²³, διαβάζουμε στους Χαιρετισμούς του Προδρόμου.

Μας υπενθυμίζει μέσα από την όλη ζωή του ότι ο άνθρωπος δεν είναι μόνο σάρκα, αλλά και πνεύμα. Οι υλικές απολαύσεις και η καλοπέραση, όπως την φαντάζεται ο κόσμος, αποτελούν βαρίδια που εμποδίζουν τον άνθρωπο να ανεβεί πνευματικά. Ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος αποτελεί πρότυπο εγκράτειας και ασκήσεως, γι' αυτό και θεωρείται ο προστάτης των μοναχών και όσων θέλουν να αγωνίζονται.

Ευχόμαστε όπως ο Άγιος Θεός δια πρεσβειών του Αγίου, ενδόξου Προφήτου, Προδρόμου και Βαπτιστού Ιωάννου χαρίζει σε όλους μας μετάνοια σε όλη μας της ζωή. Αμήν.

²³ Χαιρετισμοί εις τον «Τίμιον Πρόδρομον και Βαπτιστήν Ιωάννην»